

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU

SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI STUDIJ *MENADŽMENT TURIZMA SPORTA*

RANKO BERTAPELLE

***POVIJESNI RAZVOJ SPORTSKE REKREACIJE U HRVATSKOJ I
NJEZIN UTJECAJ NA TURIZAM***

ZAVRŠNI RAD

Čakovec, 2016.

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU

SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI STUDIJ *MENADŽMENT TURIZMA SPORTA*

RANKO BERTAPELLE

POVIJESNI RAZVOJ SPORTSKE REKREACIJE U HRVATSKOJ I

NJEZIN UTJECAJ NA TURIZAM

HISTORICAL DEVELOPMENT OF SPORTS RECREATION IN

CROATIA AND ITS IMPACT ON TOURISM

ZAVRŠNI RAD

Mentor:

doc.dr.sc. Nevenka Breslauer, prof.v.š.

Čakovec, 2016.

SAŽETAK

Sportsko – rekreativni sadržaji su sve prisutniji u ponudi i potražnji turističkih destinacija u svijetu pa tako i u Hrvatskoj. Premda još uvijek nedovoljan broj ljudi preferira aktivan odmor, takav je oblik u skladu s potrebama suvremenog čovjeka. Istraživanja navedena u literaturi pokazuju značajan porast broja noćenja, kao pokazatelja uspješnosti turističke ponude, povećanjem sportsko-rekreativnih sadržaja koji se nude gostima.

sportska rekreacija podrazumijeva i omogućuje uključivanje većeg broja ljudi u sadržaje povezane s tjelesnim vježbanjem pri čemu sportski rezultati nisu cilj ni svrha. U Međimurju je naročito aktivan Savez Sport za sve koji promiče sportsku rekreaciju.

Radom se želi istaknuti potreba za tjelesnom aktivnošću kroz cijeli život radi zdravijeg i kvalitetnijeg života. Sportska rekreacija najbolji je mogući način za postizanje ovih ciljeva, jer obuhvaća ljude različitih dobnih skupina i potiče ih na aktivan život.

Rad naglašava važnost povezivanja sporta i turizma, dviju društvenih pojava suvremenog svijeta s mnogobrojnim zajedničkim točkama te prikazuje povijesni razvoj i sadašnje stanje i značaj sportske rekreacije u Hrvatskoj. Sport i turizam najčešći su načini provođenja slobodnog vremena, a njihovim povezivanjem nastao je novi oblik turizma – sportski turizam, kojim se hrvatska turistička ponuda uzdiže na jedan nov, suvremeniji i turistički privlačniji stupanj.

U svim gore navedenim činjenicama leže i razlozi interesa za temu Povijesni razvoj sportske rekreacije u Hrvatskoj i njezin utjecaj na turizam, budući da na najbolji mogući način povezuje pojmove sporta i turizma kao okosnice predmeta stručnog studija.

Ključne riječi: *turizam, sport, sportska rekreacija, sport za sve, slobodno vrijeme, tjelesna aktivnost, Hrvatska*

Sadržaj:

Sažetak

1. Uvod.....	4
2. Pojam, uloga i značaj sportske rekreacije.....	6
2.1. Počeci sportske rekreacije u svijetu.....	6
2.2. Počeci sportske rekreacije u Hrvatskoj.....	6
2.3. Najznačajnije udruge sportske rekreacije u Hrvatskoj.....	9
2.3.1. Hrvatski sokol.....	9
2.3.2. Partizan Hrvatske.....	10
2.4. Najznačajnije osobe u razvoju sportske rekreacije u Hrvatskoj.....	11
2.4.1. Franjo Bučar.....	11
2.4.2. Josip Putar.....	13
2.4.3. Mirko Relac.....	13
2.5. Najznačajniji događaji i susreti sportske rekreacije u Hrvatskoj.....	14
3. Sportska rekreacija u Hrvatskoj danas.....	15
3.1. Savez sportske rekreacije 'Sport za sve'.....	16
3.1.1. Hrvatski savez sportske rekreacije 'Sport za sve'.....	16
3.1.2. Međimurski savez sportske rekreacije 'Sport za sve'.....	17
4. Programi i aktivnosti sportsko – rekreacijskih udruga.....	18
4.1. Najznačajnije aktivnosti saveza 'Sport za sve'.....	18
4.1.1. Ožujski susreti žena.....	19
4.1.2. Festival sportske rekreacije Hrvatske.....	19
4.1.3. Hrvatski festival sportske rekreacije na selu.....	20
4.1.4. Festival sportske rekreacije osoba starije dobi.....	20
4.1.5. Hrvatski festival sportske rekreacije žena.....	21
5. Sportska rekreacije u funkciji turizma.....	22
5.1. Suvremeni trendovi u turizmu.....	22
5.2. Sportsko – rekreacijski turizam.....	23
5.2.1. Zimski sportsko – rekreacijski turizam.....	24
5.2.2. Ljetni sportsko – rekreacijski turizam.....	24

5.3. Uloga sportske rekreacije u turističkoj ponudi.....	23
5.4. Ponuda sportsko – rekreacijskih sadržaja u turizmu Hrvatske.....	24
6. Analiza stanja i preduvjeti daljnjeg razvoja sportske rekreacije u turizmu RH na primjeru Međimurske županije.....	26
6.1. Analiza ponude.....	26
6.2. Geografski i klimatski preduvjeti.....	28
6.3. Prometni preduvjeti.....	29
6.4. Analiza potražnje.....	30
6.4.1. Metode rada.....	30
6.4.1.1. Uzorak ispitanika.....	30
6.4.1.2. Instrument istraživanja.....	31
6.4.1.3. Postupak istraživanja.....	31
6.4.1.4. Metode obrade podataka.....	31
6.4.2. Rezultati i rasprava.....	32
6.5. Zaključak istraživanja.....	40
7. Zaključak.....	41
8. Literatura.....	42
9. Prilozi	45

1. UVOD

Suvremen način života iziskuje i nove načine provođenja slobodnog vremena i odmora. Kako u današnje doba, zbog ubrzanog načina života, uglavnom nedostaje redovite motoričke aktivnosti, stvorila se potreba za pronalaženjem odgovarajućih aktivnosti kojima bi se takav nedostatak nadomjestio.

Riječ *rekreacija* dolazi od latinske riječi *recreo, recreare*, a znači ponovno stvoriti, obnoviti, ponovno kreirati. Rekreacija je skup sadržaja kojima se čovjek bavi u slobodnom vremenu radi zadovoljenja različitih osobnih interesa i potreba (Andrijašević, 2010). Sadržaji rekreacije nadoknađuju potrebe koje čovjeku u dnevnim obvezama nedostaju. Rekreacijom smatramo bavljenje različitim aktivnostima kojima se čovjek rasterećuje, npr. umjetnošću, glazbom, sportom i slično.

Sportska rekreacija koristi sport i tjelesnu aktivnost radi zadovoljavanja potrebe za kretanjem i tjelesnom aktivnošću. To je slobodno odabrana, ne nametnuta aktivnost koja se provodi u slobodno vrijeme, individualno ili u grupi. Cilj sportske rekreacije je unaprijediti kvalitetu života, osobito prevencijom različitih bolesti. Znanstveno je dokazano da se redovitim vježbanjem može regulirati krvni tlak i razina šećera u krvi, poboljšati rad unutarnjih organa, ubrzati oporavak organizma poslije bolesti (Andrijašević, 2006).

Sportskom se rekreacijom bave osobe svih životnih dobi koje se za nju opredijele svojom voljom, a ona svojim sadržajima obuhvaća sve sportske aktivnosti, sportske igre, vježbanje i kretanje u prirodi. Kod mladih sportska rekreacija potiče rast i razvoj različitih sposobnosti, u odrasloj dobi nadomješta potrebne ljudske potrebe, a u starijoj dobi ima važnu ulogu u održavanju vitalnosti organizma i unapređivanju zdravlja.

Uočavanjem značaja sportske rekreacije za život ljudi, bavljenje sportskim aktivnostima također je uvršteno i u turističke ponude. Sport i turizam dvije su društvene pojave koje se međusobno nadopunjuju, a njihovim povezivanjem nastao je i poseban oblik turizma – sportski turizam (Bartoluci, 2007), koji je u današnje doba jedan od najprivlačnijih oblika provođenja slobodnog vremena.

---

2. POJAM, ULOGA I ZNAČAJ SPORTSKE REKREACIJE

2.1. Počeci sportske rekreacije u svijetu

Sportska rekreacija postaje sve značajnija u očuvanju biološko-zdravstvene i socio-psihološke ravnoteže jer pridonosi sadržajnijem i korisnijem provođenju slobodnog vremena, učinkovitijem odmoru i oporavku, prevenciji, očuvanju i unapređenju zdravlja, očuvanju i podizanju motoričkih i funkcionalnih sposobnosti te psiho-emocionalne stabilnosti suvremenog čovjeka¹.

Moderan čovjek svakodnevno se susreće s mnogim problemima koji ozbiljno narušavaju njegovo zdravlje. Stalna potraga za poslom i zaradom, neredovita i preobilna prehrana, neispavanost, iscrpljenost, stres i loše životne navike poput pušenja uzrokuju pojavu mnogih bolesti. Znanstveno je dokazano da sportska rekreacija pozitivno utječe na život i zdravlje ljudi.

Razvijene zemlje, poput Švicarske, skandinavskih i srednjoeuropskih zemalja prepoznale su značaj sportske rekreacije te počele ulagati u zaštitu zdravlja jer je to ekonomičniji način od liječenja. Danas je udio rekreativaca u tim zemljama veći od 50 %. Neki od pozitivnih učinaka sportske rekreacije na zdravlje su:

- prevencija bolesti, očuvanje zdravlja, fizičkih, funkcionalnih i radnih sposobnosti, efikasan odmor, oporavak, relaksacija, zabava i razonoda;
- sprječavanje i/ili ublažavanje pojave umora;
- regulacija tjelesne težine;
- ublažavanje i/ili otklanjanje napetosti i bolova općeg i lokalnog karaktera;
- regulacija kardiovaskularnog sustava;
- antistres programi - prevencija, ublažavanje i/ili otklanjanje živčano-emocionalne napetosti: smanjenje uznemirenosti i depresivnih stanja, smanjenje osjetljivosti živčanog sustava na stres, opuštanje, relaksacija.

Istraživanja (prema Mišigoj Duraković, 1999). su pokazala da bavljenje sportskom rekreacijom pozitivno utječe i na fizički i psihički razvoj. Sportske igre poput košarke, nogometa, rukometa, odbojke te aktivnosti poput borilačkih vještina i tenisa potiču razvoj motorike i psihe, stoga se preporučuju tijekom osnovnoškolskog obrazovanja. Poželjni su i organizirani kampovi, u kojima se, uz ostalo, djeca i mladi uče samostalnosti i kreativnosti. Važno je naglasiti da redovito vježbanje održava organizam puno otpornijim na sezonske bolesti kao što je npr. gripa. Aktivnosti u prirodi poput

hodanja, trčanja, orijentacijskog kretanja preporučuju se ljudima koji velik dio vremena provode sjedeći, dok sportski centri za radnu populaciju kreiraju programe sportske rekreacije. Što su osobe starije, preporučuju se jednostavnije aktivnosti kao što su brzo hodanje, hodanje uzbrdo (tracking), jogging, trčanje, planinarenje, nordijsko hodanje, rolanje, plivanje. Sportska rekreacija, osobito vježbanje u vodi, pozitivno utječe na osobe koje imaju problema s kretanjem, a za osobe pod stresom predlaže se plivanje (koje se smatra najzdravijim sportom), šetnja ili pješčenje u prirodi (Škorić, 2012).

Tablica 1: Prikaz učinaka sportsko-rekreacijskih programa na osobe različite životne dobi

SUDIONICI PROGRAMA	VRSTE PROGRAMA I SADRŽAJA	MJESTO ODVIJANJA PROGRAMA	CILJ SPORTSKO REKREACIJSKOG VJEŽBANJA
DJECA	<i>Svi sportovi i sportske igre, izleti i aktivnosti u prirodi, natjecanja, škole i sl.</i>	<i>Vrtići, sportski klubovi, škole, kampovi, turistički centri</i>	<i>Rast i razvoj, socijalizacija, stvaranje navika, odgoj i obrazovanje, poboljšanje zdravlja, korekcija, razvoj ritma, estetskih i higijenskih vrijednosti i sl.</i>
MLADI	<i>Svi sportovi i sportske igre, izleti i aktivnosti u prirodi, natjecanja, škole i sl.</i>	<i>Sportski klubovi, škole, fakulteti, kampovi, turistički centri</i>	<i>Socijalizacija, stvaranje navika, odgoj i obrazovanje, poboljšanje zdravlja, korekcija, prevencija asocijalnih pojava, unapređenje zdravstvenog statusa i sl.</i>
ODRASLE OSOBE	<i>Svi sportovi i sportske igre, skupno vježbanje, izleti i aktivnosti u prirodi, natjecanja, poduka i sl.</i>	<i>Centri za rekreaciju, poduzeća, izletišta, kampovi, turistički centri</i>	<i>Unapređenje zdravlja, socijalizacija, prevencija bolesti, ovladavanje stresom, edukacija, prihvaćanje pozitivnih navika i sl.</i>
STARIJE OSOBE	<i>Svi sportovi i sportske igre, skupno vježbanje, izleti i aktivnosti u prirodi, natjecanja, poduka i sl.</i>	<i>Centri za rekreaciju, domovi umirovljenika, izletišta, kampovi, turistički centri</i>	<i>Unapređenje zdravlja, socijalizacija, prevencija bolesti, ovladavanje stresom, edukacija, prihvaćanje pozitivnih navika i zadovoljstvo, optimizam sl.</i>
OSOBE S INVALIDITETOM	<i>Svi sportovi i sportske igre, skupno vježbanje, izleti i aktivnosti u prirodi, natjecanja, poduka i sl.</i>	<i>Centri za rekreaciju i rehabilitaciju, izletišta, kampovi, turistički centri</i>	<i>Unapređenje zdravlja, socijalizacija, prevencija bolesti, ovladavanje stresom, edukacija, prihvaćanje pozitivnih navika, zadovoljstvo i sl.</i>

Izvor: http://www.hrks.hr/skole/15_ljetna_skola/7.pdf (M. Andrijašević, 2010.)

Prema Škorić (2007.), sportske programe organiziraju stručnjaci kineziolozi i osobe osposobljene za provođenje takvih aktivnosti. Rekreacijski programi imaju za cilj razveseliti, razonoditi i uz to djelovati na ljudsko zdravlje sprječavanjem različitih bolesti - krvožilne bolesti, metaboličke (pretilost, dijabetes tipa II i sl.), problemi s

povišenim krvnim tlakom. Prije uključivanja u kineziološku ili rekreacijsku aktivnost potrebno je konzultirati liječnika radi eventualnih kontraindikacija.

Počeci suvremene sportske rekreacije i *Sporta za sve* u svijetu počinju sredinom dvadesetog stoljeća kada je s radom započela TAFISA - The Association For International Sport for All - Udruga za međunarodni *Sport za sve*. U početku je umjesto naziva *Sport za sve* koristila *Trim and Fitness*, jer je okupljala malobrojne individualce zainteresirane za bavljenje sportskom aktivnošću.

Okupivši veći broj članova, 2009. godine promijenila je naziv u *Udruga za međunarodni Sport za sve*.

Danas TAFISA ima preko 200 udruga članica iz 130 država cijelog svijeta, a podijeljena je na nekoliko regionalnih tijela – TAFISA Europe, TAFISA Africa, PASFAF (Panamerička federacija *Sport za sve*) i ASFAA (Azijska udruga *Sport za sve*).

Slika 1: TAFISA, svjetska sportska organizacija 'Sport za sve'

Izvor: www.tafisa.net (1.9.2015.)

TAFISA-ino regionalno tijelo je i zajednica sportskih europskih udruga – ESFAN sa sjedištem u Frankfurtu. ESFAN ima 25 država članica, a predstavlja temeljnu organizaciju u Europi koja promiče sport i sportsku i rekreativnu aktivnost.

2.2. Počeci sportske rekreacije u Hrvatskoj

Početak sportske rekreacije u Hrvatskoj datira iz sredine devetnaestog stoljeća, kada su u Zagrebu otvorene dvorane u kojima se uz pristojbu moglo tjelesno vježbati. Organizirano tjelesno vježbanje izvan škola započelo je osnivanjem tjelovježbene organizacije *Hrvatski sokol*, koji je djelovao od 1874. do 1929. godine. Brigu o rekreaciji vodio je od 1945. Odbor za gimnastiku Fiskulturnoga saveza Hrvatske, od

---

1948. Gimnastički savez Hrvatske, a od 1951. Savez za tjelesni odgoj Partizan Hrvatske.

Održavane su i manifestacije na čijem su programu bile rekreativne aktivnosti. Natjecanje za sportsku značku svestranosti ZREN (Za Republiku naprijed) bilo je uvedeno 1946., prve Sportske igre kombinata bile su održane 1949., a Radničke sportske igre 1953. Međunarodna priredba tjelesnoga vježbanja, II. gimnaestrada, održana je u Zagrebu 1957. Prvi stručnjaci sportske rekreacije diplomirali su na Visokoj školi za fizičku kulturu (VŠFK) 1963. Od 1992. djeluje Hrvatski savez za sportsku rekreaciju, koji je 21. svibnja 1992. primljen u članstvo Europske federacije za sport za zaposlene (*European Federation for Company Sports – EFCS*), a 13. studenoga 1993. u članstvo Međunarodnog udruženja Sport za sve (*Trim and Fitness International Sport for All Association – TAFISA*) (prema Bartoluci, Škorić 2011).

U Hrvatskoj, unatoč mnogobrojnim udrugama koje promiču sport i potiču sportsku aktivnost, još uvijek nije razvijena svijest o svakodnevnoj potrebi za sportskom aktivnošću. Tjelesna aktivnost prilično je zanemarena kod cjelokupne populacije u Hrvatskoj. Nema preciznih podataka o udjelu aktivne populacije, no prema podacima Hrvatskog saveza sportske rekreacije, on iznosi od 7 do 10 %.¹ Navike bavljenja sportskom rekreacijom proizlaze iz načina života i potreba, ali i iz obitelji, škola, djelovanja društveno-političkih organizacija, ulaganja u sportske objekte, stručnjake, tradiciju i sl. Kultura života danas pretpostavlja i kvalitetno organizirano slobodno vrijeme, pri čemu sadržaj sportske rekreacije ima istaknuto mjesto.

2.3. Najznačajnije udruge sportske rekreacije u Hrvatskoj

2.3.1. Hrvatski sokol

Hrvatski sokol jedna je od najstarijih sportskih udruga u Hrvatskoj. Osnovana je 27. prosinca 1874. sa ciljem tjelesnog odgoja građana i sprječavanja odnarođivanja², a

---

[1] Podatak je preuzet internetske stranice <http://www.belupo.hr/Default.aspx?sid=7553>.

[2] Radi se o razdoblju kada je Hrvatska bila dijelom Austro-Ugarske Monarhije i kada je Mađarska pokušavala nametnuti svoju vlast u Hrvatskoj.

1883. izgrađena je dvorana Hrvatskog sokola u Zagrebu. Ubrzo su se sokolske organizacije počele osnivati i u drugim hrvatskim gradovima: Varaždinu, Bjelovaru, Karlovcu, Zadru, Vukovaru, Gospiću, Splitu i Osijeku. Zahvaljujući njima, u Hrvatskoj se neometano odvijala nastava tjelesnog odgoja, koja je od 1874. bila obvezatna u osnovnom školstvu. Hrvatski sokol imao je tjelovježbeni, biciklistički, mačevalački i konjički odjel. Često su ovi odjeli toliko razgranali svoju aktivnost da su se osamostalili kao posebni sportski klubovi. Hrvatski sokol imao je i svoju knjižnicu koja je brinula o neprekidnoj publicističkoj djelatnosti. Članovi Hrvatskog sokola dijelili su se na podmladak (do 14 godina), naraštaj (od 15 do 18 godina) i članove i članice. Prvi hrvatski svesokolski slet održan je u Zagrebu 2. i 3. rujna 1906., a organizacija je 1907. preimenovana u Hrvatski sokolski savez. 1929., nastankom Kraljevine Jugoslavije i zabranom nacionalnog imena odlučeno je da se sva društva Hrvatskog sokola raspuste. 1948. Društvo je ponovno obnovljeno, ali pod imenom Gimnastičko društvo. 1993. vraćen je stari naziv, a društvo je aktivno i danas (Bartoluci, Škorić, 2011).

2.3.2. Partizan Hrvatske

Slika 2: Sportska rekreacija na ŠRC Mladost u Zagrebu

Izvor: <http://www.enciklopedija.hr/> (10.09.2015.)

Partizan Hrvatske – Savez za tjelesni odgoj i rekreaciju, osnovan je 11. studenoga 1951. godine. 1963. godine udruga mijenja naziv u *Partizan Hrvatske – Savez za sportsku rekreaciju*, a 1991. godine konstituira se, kao njegov pravni sljedbenik *Hrvatski savez sportske rekreacije*. 1994. godine naziv se dopunjuje dodatkom *Sport za sve*. Sport za sve nastao je sa ciljem da građani, osobito oni koji ne pohađaju nastavu tjelesnog odgoja ili ne treniraju u sportskim klubovima, steknu i koriste znanja, vještine i navike u provedbi raznih oblika tjelesne aktivnosti te da im rekreacijsko vježbanje postane civilizacijska i kulturološka potreba za poboljšanje i očuvanje zdravlja i poboljšanje ukupne kvalitete života. Udruga je aktivna i danas (Bartoluci, Škorić, 2011).

2.4. Najznačajnije osobe u razvoju sportske rekreacije u Hrvatskoj

Na razvoj sportske rekreacije u Hrvatskoj snažan utjecaj imali su dr. Franjo Bučar, Josip Putar i prof. dr. sc. Mirko Relac.

2.4.1. Franjo Bučar

Franjo Bučar (1866.-1946., Zagreb) pokrenuo je mnoge sportske discipline u Hrvatskoj, između ostalih, gimnastiku, skijanje, hokej na ledu. Kao aktivan sportaš, bavio se mnogobrojnim sportovima (gimnastikom, klizanjem, skijanjem, mačevanjem). Bio je jedan od najaktivnijih članova Hrvatskog sokola i organizatora njegovih svesokolskih sletova (1906., 1911., 1925.), organizator gimnastičkih tečajeva, uvoditelj suvremenoga gimnastičkog i sportskog pokreta, organizator uključivanja hrvatskih sportaša u međunarodna natjecanja, predsjednik mnogih sportskih društava, potpredsjednik (1909.–14.) i predsjednik (1914.–19.) Hrvatskoga športskog saveza, prvi predsjednik Jugoslavenskoga olimpijskog odbora (1919.–20.), osnivač Društva učitelja gimnastike Hrvatske i Slavonije (1896.).

Prema Frntiću (1991.), Franjo Bučar, idejni je tvorac programa i planova za nastavu tjelesnog odgoja u školama, u koji je unio i elemente švedske gimnastike, sportske igre i izletništvo. Poticao je i uvodio suvremeni gimnastički i sportski pokret te je najzaslužniji za organizacijsko sređivanje i relativno rano uključivanje hrvatskih

sportaša u međunarodnu konkurenciju. 1893. godine dao je u Zagrebu prvu pouku u nogometu i potaknuo razvoj tenisa. Sudjelovao je i u razvoju plivanja, planinarstva, jahanja, vožnji na koturaljkama, boćanja, košarke i streljaštva.

Slika 3: Franjo Bučar

Izvor: <http://franjobucar.net> (9.09.2015.)

Napisao je niz knjiga iz područja sporta, a među njima najznačajnije su: *Igre za društva i škole*, *Gimnastika i igre u pučkoj školi* te *Igre za društva i škole*. U knjizi *Igre za društva i škole* iz 1925. godine u Zagrebu objavljuje prva odbojkaška pravila. Pisao je sportske priručnike te radio na stvaranju i uvođenju jedinstvene hrvatske sportske terminologije. Suradivao je u pedagoškim i prosvjetnim publikacijama. Uređivao je sportske časopise *Gimnastika*, *Šport*, *Hrvatski sokol*, *Sokolski vjesnik* te *Hrvatski sokolski kalendar* i *Spomenspis I. hrvatskog svesokolskog sleta u Zagrebu 2–3. rujna 1906.*

Uz njegovu pomoć osnovan je veliki klubova i saveza, a brojna domaća i strana priznanja dokaz su njegova velikog doprinosa hrvatskom sportu. 1909. godine izabran je za prvog predsjednika Hrvatskog sportskog saveza (Frntić, 1991).

Njemu u čast dodjeljuje se najviša nagrada koja se dodjeljuje za izuzetna dostignuća u području razvitka hrvatskog sporta nazvana je po njemu, a dodjeljuje se od 1991. godine.

Slika 4: Državna nagrada Franjo Bučar

Izvor:https://hr.wikipedia.org/wiki/Dr%C5%BEavna_nagrada_za_%C5%A1port_%22Franjo_Bu%C4%8Dar%22 (10.09.2015.)

2.4.2. Josip Putar

Josip Putar (1929. – 2003., Ivanec) poznat je po uvođenju sportske rekreacije u Lepoglavi, inicijator izgradnje niza sportskih objekata, osnivač je Društva za sport i rekreaciju *Partizan* (1952.) i organizator prvih seoskih igara 1954. godine i festivala sportske rekreacije na selu 1990. te niza drugih manifestacija u atletici (Trka Lepoglava – Jalkovec 13 puta, trka Rangerovim putevima, Trka oslobođenja Lepoglave). Njegovo ime poznato je u svim oblicima rekreativnog sporta u Lepoglavi. U spomen na njega članovi lepoglavske udruge *Sport za sve* svake godine organiziraju Memorijalnu utrku.

2.4.3. Mirko Relac

Prof. dr. Mirko Relac (Pakrac, 1927., - 2010.) cijeli je svoj životni i radni vijek posvetio sportskoj rekreaciji. Bio je prvi doktor znanosti u području sportske rekreacije, osnivač i prvi pročelnik Katedre za sportsku rekreaciju na Fakultetu za fizičku kulturu (danas Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu), a od 1973. do 1975. godine i dekan Fakulteta. U 35-ogodišnjem radu kao znanstveni djelatnik i istraživač objavio je više od 200 znanstvenih radova i visoko stručnih studija, desetak priručnika te nekoliko stotina članaka u brojnim stranim i domaćim časopisima. Niz značajnih domaćih i inozemnih nagrada i priznanja dokaz je da je njegov trud za hrvatski sport prepoznat, a u spomen na njega za iznimna sportska dostignuća u Hrvatskoj dodjeljuje se *Medalja Mirko Relac*.

2.4. Najznačajniji događaji i susreti sportske rekreacije u Hrvatskoj

Sportska udruga Hrvatski sokol organizirala je svesokolske sletove na kojima su se članovi iz podružnica diljem zemlje natjecali u različitim disciplinama. Prvo javno međusokolsko natjecanje održano je 1878. u Zagrebu. Prvi svesokolski slet bio je održan 1906. u Zagrebu, a osim iz Hrvatske sudjelovali su i sokolaši iz Češke, Poljske, Bugarske i Srbije. Članovi Hrvatskog sokola sudjelovali su i na natjecanjima izvan Hrvatske. Odabrana vrsta Hrvatskoga sokola nastupila je 1911. u Torinu na svjetskom prvenstvu za gimnastičare. 1925. godine u Zagrebu na III. hrvatskom svesokolskom letu parku Maksimir podignuta je mogila³ od zemlje donesene iz različitih hrvatskih krajeva.

Slika 5: Plakat za prvi svesokolski slet održan 1906. u Zagrebu

Izvor: <http://proleksis.lzmk.hr/27224/> (8.09.2015.)

[3] Mogila, simbol parka Maksimir, je spomen-humak nastao 1925. godine povodom obilježavanja tisućite godišnjice hrvatskog kraljevstva. Mogilu je projektirao Aleksandar Freudenreich, a podignuo Hrvatski sokolski savez u spomen na III. hrvatski svesokolski slet održan povodom tog povijesnog jubileja. Građena je od grumenova zemlje donesene iz 155 mjesta iz raznih hrvatskih krajeva u kojim se zbio neki značajni povijesni ili kulturni događaj tijekom tisuću godina hrvatske povijesti.

Partizan Hrvatske često je organizirao manifestacije na čijem su programu bile rekreativne aktivnosti. Natjecanje za športsku značku svestranosti ZREN (Za Republiku naprijed) bilo je uvedeno 1946., prve Sportske igre kombinata bile su održane 1949., a Radničke sportske igre 1953. Međunarodna priredba tjelesnoga vježbanja, II. gimnaestrada, održana je u Zagrebu 1957. (Frntić 1991).

3. SPORTSKA REKREACIJA U HRVATSKOJ DANAS

Sportsko-rekreacijski programi bili su do 1991. godine financijski potpomagani od strane bivše države. Nastankom samostalne Hrvatske sportsko-rekreacijske aktivnosti zamiru, država za njih ne pokazuje interes pa dolazi do prestanka rada većine sportskih udruga, a individualno bavljenje sportskom rekreacijom svedeno je na minimum (prema Bartoluci, Škorić, 2011).

Danas se broj sudionika različitih sportskih i sportsko-rekreativnih aktivnosti povećava iz godine u godinu zaslugom kampanje koja provodi u smislu zdravog života odnosno važnosti svakodnevnog vježbanja. Unatoč tome, svijest o potrebi bavljenja nekom sportskom aktivnosti nije dovoljno raširena među hrvatskim građanima.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku za 2010. godinu, u Hrvatskoj je djelovalo 2637 sportskih udruga i udruga sportske rekreacije koje su okupljale 262 089 članova, odnosno tek oko 6% građana. 6 godina kasnije, 2015. godine, u Hrvatskoj je postojalo 4 165 sportskih udruga s 284 365 aktivnih članova. Te je godine Hrvatski savez za sport i rekreaciju imao 68 udruga članica sa 5 414 aktivnih članova.

Tablica 2. Broj sportskih udruga i njihovih članova

Godina	Broj udruga	Broj članova
2010.	2637	262 089
2015.	4165	284 365

Istraživanje pod nazivom *Health and Food* provedeno 2006. godine potvrđuje nepovoljno stanje u Hrvatskoj po pitanju bavljenja građana sportskom rekreacijom. Rezultati istraživanja u zemljama Europske unije pokazalo je da Hrvatska prema anketi građana o tome jesu li se i u kojem obujmu u posljednjih 7 dana bavili sportsko-rekreacijskom aktivnošću zauzima neslavno prvo mjesto, jer je čak 59 % hrvatskih

građana izjavilo da se u proteklih tjedan dana nije bavilo nikakvom sportskom aktivnošću⁴.

Obzirom na to da u svijetu naglo raste broj ljudi koji se svakodnevno bave sportskom aktivnošću, pozitivni pomaci vide se u turističkoj ponudi Hrvatske. U skladu s potražnjom, hrvatski turizam u svoju ponudu uvrstio je i sportsko-rekreativne aktivnosti kao mogućnost popunjavanja slobodnog vremena (Hegeduš, 2012; Škorić, 2012; Andrijašević, 2012; Breslauer, 2012).

3.1. Savez sportske rekreacije *Sport za sve*

Među sportskim udrugama u Hrvatskoj svojom sportskom djelatnošću ističe se Hrvatski savez sportske rekreacije *Sport za sve*.

3.1.1. Hrvatski savez sportske rekreacije *Sport za sve*

Hrvatski savez sportske rekreacije *Sport za sve* (prije *Partizan Hrvatske*) nacionalna je krovna organizacija koja u sportsko-rekreativnoj djelatnosti uključuje sve strukture i dobne skupine građana, sa ciljem da im sportsko-rekreativni sadržaji postanu životna potreba i svakodnevna navika. Također, cilj *Sporta za sve* je da građani (prvenstveno oni koji ne pohađaju nastavu tjelesnog odgoja ili ne treniraju u sportskim klubovima) steknu i koriste znanja, vještine i navike u provedbi raznih oblika tjelesne aktivnosti te da im rekreativno vježbanje postane civilizacijska i kulturološka potreba za poboljšanje i očuvanje zdravlja i poboljšanje ukupne kvalitete života. Hrvatski savez sportske rekreacije *Sport za sve* izdaje dvomjesečni časopis *Sport za sve*. Hrvatski savez sportske rekreacije *Sport za sve* član je Hrvatskog olimpijskog odbora (HOO-a), Svjetskog saveza *Sport za sve* (TAFIS-a), Europske asocijacije *Sport za sve* (ESFAN-a), Europske federacije sporta radnika i poduzeća (EFCS-a) i Europske konfederacije "Sport-zdravlje" (CESS-a).

---

[4] Podatak je preuzet internetske stranice http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2010/SI-1418.pdf.

Trenutno Savez broji više od 10 000 članova, od kojih je preko 60 % žena⁵. *Sport za sve* ima podružnice po gotovo svim hrvatskim županijama, a po aktivnosti i brojnosti članova prednjače grad Zagreb te Međimurska, Zadarska i Istarska županija.

Slika 6: Logo Hrvatskog saveza sportske rekreacije *Sport za sve*

Izvor: http://www.dsr-trnje.hr/hrvatski/naslovnica_1/ (10.09.2015.)

3.1.2. Međimurski savez sportske rekreacije *Sport za sve*

Međimurski savez sportske rekreacije *Sport za sve* osnovan je sa ciljem organiziranja i razvoja sportske rekreacije na području Međimurske županije. Cilj Saveza je stvaranje navika kod građana svih dobnih skupina i oba spola da kontinuirano odlaze na organizirane redovne oblike tjelesnih aktivnosti koje provode stručni voditelji za pojedina područja. Savez je član Hrvatskog saveza sportske rekreacije *Sport za sve* i Zajednice sportskih udruga i saveza Međimurja, a trenutno ima četrdesetak udruga članica sa preko 3000 članova. Tijekom godine Savez organizira razne natjecateljske (turniri u odbojci, stolnom tenisu, nogometu muških itd.) i ne natjecateljske oblike rekreacije (šetnje, kupanje u toplicama, vožnja biciklom i sl.) kroz razne turnire, festivale i sportsko-rekreacijske susrete određenih grupa građana.

---

[5] Podatak se odnosi na 2011. godinu.

Slika 7: Logo Međimurskog saveza sportske rekreacije *Sport za sve*

Izvor: <http://www.mssr-sportzasve.hr/kontakt.htm> (10.09.2015.)

4. PROGRAMI I AKTIVNOSTI SPORTSKO-REKREACIJSKIH UDRUGA

Sportsko-rekreacijske udruge kroz svoje programe imaju niz aktivnosti kojima okupljaju svoje članove. Neke od standardnih i uobičajenih aktivnosti su:

- poduka početnika i naprednih u raznim sportovima, npr. plivanju, veslanju, trčanju
- raznorazne aktivnosti u prirodi, npr. pješačenja, izleti, zimovanja;
- razne manifestacije i festivali;
- rekreacijska natjecanja (lokalna, regionalna, nacionalna i međunarodna);
- obilježavanje svjetskog dana sporta, pješačenja i sl.;
- vježbanje kroz razne programe aerobika, fitnesa, wellnessa, team buildinga i sl.

Uz sportske i rekreativne aktivnosti, savez provodi i mnogobrojne akcije, od kojih su najvažnije: Svjetski dan zdravlja, Hrvatski festival sportske rekreacije osoba starije dobi, Festival sportske rekreacije Hrvatske, Hrvatski festival sportske rekreacije na selu, Svjetski dan pješačenja, Hrvatski festival sportske rekreacije žena, ali i brojne druge akcije kojima se popularizira sportska rekreacija.

4.1. Najznačajnije aktivnosti saveza *Sport za sve*

Hrvatski savez sportske rekreacije *Sport za sve* provodi mnogobrojne akcije i sportsko-rekreativne manifestacije poput Svjetskog dana zdravlja, Kretanjem do zdravlja,

Hrvatskoga festivala sportske rekreacije osoba starije dobi, Festivala sportske rekreacije Hrvatske, Hrvatskoga festivala sportske rekreacije na selu, Svjetskog dana pješaćenja, Hrvatskoga festivala sportske rekreacije žena i dr.

4.1.1. Ožujski susreti žena

Ožujski susreti žena najstarija je manifestacija Hrvatskog saveza *Sport za sve*. Prvi Susreti održani su povodom Svjetskog dana žena, 8. ožujka 1975. u Poreču, a 2015. godine jubilarni 40. Ožujski susreti žena u Lovranu. Manifestacija u redovno tjelesno vježbanje sudionicama pruža i mogućnost upoznavanja, druženja, zabave i relaksacije.

Slika 8: Sudionice 39. Ožujskih susreta žena

Izvor: http://energyfit.hr/?page_id=105 (9.09.2015.)

4.1.2. Festival sportske rekreacije Hrvatske

Festival sportske rekreacije Hrvatske kontinuirano se održava krajem svibnja. Prvi festival održan je 1993. godine u TN „Villas Rubin“ u Rovinju pod pokroviteljstvom Međunarodnog olimpijskog komiteta. Festival nudi sportsko-rekreacijska natjecanja za muškarce i žene prema dobnim kategorijama te večernji zabavni program uz glazbu i ples. 22. po redu Festival održao se u Zatonu od 28. do 31. svibnja 2015., a natjecanje se provodilo u 14 disciplina (odbojka, stolni tenis, boćanje – parovi, košarkaške trice itd.).

4.1.3. Hrvatski festival sportske rekreacije na selu

Hrvatski festival sportske rekreacije na selu djeluje na očuvanju izvornih tradicionalnih oblika seoskih igara i natjecanja. Festival okuplja desetak ekipa – sela (od 300 do 500 aktivnih sudionika) u 10 do 12 disciplina. Domaćin za sve sudionike osigurava doručak, ručak i osvježavajuća pića, a nakon završetka sportskog dijela programa i podjele nagrada organizira se večernji program i druženje sudionika uz glazbu i ples. XXI. Hrvatski festival sportske rekreacije na selu održan je 4. srpnja 2015. u Gornjim Bogičevcima u Slavoniji.

Slika 9: Poziv za Festival sportske rekreacije na selu

Izvor: [http://www.icv.hr/2014/05/medunarodni-festival-sportske-rekreacije-na-selu-5-srpnja-u-vukosavljevici/\(9.09.2015.\)](http://www.icv.hr/2014/05/medunarodni-festival-sportske-rekreacije-na-selu-5-srpnja-u-vukosavljevici/(9.09.2015.))

4.1.4. Festival sportske rekreacije osoba starije dobi

Festival sportske rekreacije osoba starije dobi prvi put je organiziran 2002. godine u Domu za starije i nemoćne osobe „Trnje“ u Zagrebu. Program Festivala sadržavao je prikaz grupa redovnog tjelesnog vježbanja, prikaz plesnih koreografija i sportsko-rekreacijska natjecanja primjerena toj životnoj dobi. Broj sudionika kretao se od 600 do 1800 osoba starijih od 55 godina. 2008. godine u gradu Krku održao se Festival sportske rekreacije osoba starije dobi, koji je ostao zapamćen po masovnosti i

atraktivnosti programa. Nakon toga nekoliko godina Festival se nije održavao zbog visokih troškova koji su padali na leđa organizatora-domaćina te izostanka obećane financijske pomoći Ministarstva socijalne skrbi. Susreti starijih osoba su obnovljeni, pa je 2015. godine u lipnju održan 10. Festival sportske rekreacije Hrvatske osoba starije životne dobi u Osijeku.

Slika 10: 9. Festival sportske rekreacije osoba starije životne dobi na Krku

Izvor: www.novolist.hr/Multimedija/Foto/9.-zupanijski-festival-sportske-rekreacije-osoba-starije-zivotne-dobi-na-Krku (8.09.2015.)

4.1.5. Hrvatski festival sportske rekreacije žena

Hrvatski festival sportske rekreacije žena pokrenut je 2002. godine na inicijativu Marijana Vugrinčića, tajnika Međimurskog saveza sportske rekreacije *Sport za sve*. Festival se održava tijekom mjeseca studenog i traje jedan dan. Ekipu čini 10 natjecateljica, a sudionice dolaze iz različitih mjesta i gradova Hrvatske. Ovogodišnji, XI. Hrvatski festival sportske rekreacije žena održava se 7. studenog u Delnicama, a natjecanje se provodi u 6 sportsko-rekreacijskih disciplina: gađanje kolutima, pikado, viseća kuglana, bacanje loptice u koš, nošenje jajeta u žlici i vođenje nogometne lopte.

Slika 11: Sudionice X. Festivala sportske rekreacije žena, studeni 2014., Knin

Izvor: <http://www.gssr-os.hr/index.php/76-manifestacije/134-festival-zena> (10.09.2015.)

Hrvatski savez sportske rekreacije *Sport za sve*, organizira i mnogobrojne druge manifestacije, npr. Teniski rekreacijski europski festival, Rekreacijski festival u kuglanju Hrvatske, Hrvatski festival rekreativaca u badmintonu, Rekreacijski festival u stolnom tenisu Hrvatske itd. (Frntić, 1991).

5. SPORTSKA REKREACIJA U FUNKCIJI TURIZMA

5.1. Suvremeni trendovi u turizmu

Danas turisti sve više traže turističke ponude koje im omogućavaju aktivno provođenje odmora, nova iskustva i doživljaje. Godišnji odmor za njih nije više samo kupanje na moru (iako je to prema istraživanjima i dalje dominantan motiv za odlazak na odmor); oni žele svoj odmor iskoristiti što aktivnije. Moderni turisti biraju selektivne oblike turizma, osobito one koji im donose nove doživljaje i otkrića. Često se kaže da je turizam budućnosti turizam doživljaja, emocija, valjanog planiranja i širokog spektra inovacija.

Tablica 3. Istraživanje Europske komisije *Flash Eurobarometer 370: Attitudes of europeans towards tourism* – Razlozi putovanja

Razlog putovanja	%
Sunce i more	40
Posjet prijateljima ili rođacima	36
Prirodne ljepote	36
Kultura	22
Zdravlje	12
Sport	10
Razna događanja	7

Izvor: http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_370_en.pdf (10.09.2015.)

Turist budućnosti traži dodatna iskustva u destinaciji, a to znači da istovremeno dolazi do ispreplitanja nekoliko različitih oblika turizma. Raste popularnost putovanja vezanih uz posebne interese (biciklizam, turizam treće životne dobi, ekološki, kulturni, event i dr.). Moderni trendovi pokazuju da suvremeni turist zna što hoće i ima razvijen osjećaj za okoliš. Učestalost godišnjih odmora u jednoj godini povećava se: jedan turist odlučuje se na jedno duže ili nekoliko kraćih putovanja kroz godinu (posjeti raznim festivalima i manifestacijama).

Trendovi pokazuju da se povećava učestalost putovanja kod osoba starije životne dobi. Umirovljenici nemaju vremenskih ograničenja što se tiče putovanja pa postoji mnogo više mogućnosti u kreiranju turističke ponude ovoj skupini, posebice izvan sezone. Najviše se odlučuju za zdravstveni i kulturni turizam. Skupine koje su još u radnoj dobi imaju manjak vremena te su spremne platiti više kako bi uštedjele vrijeme.

Očekuje se da će prijevoz automobilom i u budućnosti biti dominantna vrsta prijevoza. Razvoj prometne dostupnosti, nove zračne rute ili nove zračne luke, imat će velik utjecaj na razvoj pojedine destinacije. Smatra se da će razvoj željeznica utjecati na niže cijene i da će se koristiti na kraćim putovanjima (Beech, Chadwick 2010).

5.2. Sportsko-rekreacijski turizam

Poseban oblik turizma je i sportski turizam. Sportski turizam definira se kao aktivno ili pasivno sudjelovanje u sportskom događaju. Kod ovog oblika turizma glavni motiv za putovanje je sport, pa Bartoluci (2004). sportski turizam definira kao „turizam u kojem je sport glavni motiv putovanja i boravka turista u turističkom odredištu“.

Sportski turizam dijeli se na natjecateljski i sportsko-rekreacijski. Sportsko-rekreacijski turizam, je sportska aktivnost turista izabrana po vlastitom izboru sa svrhom zadovoljavanja potreba za kretanjem, igrom, aktivnim odmorom i razonodom.

Razlikujemo ljetni i zimski, a osnovna razlika među njima je u vremenskim uvjetima u kojima se provode.

5.2.1. Zimski – sportsko rekreacijski turizam

Zimski sportsko-rekreacijski turizam provodi se u planinskim zimskim centrima, u toplicama ili na moru. U okviru zimskog sportsko-rekreacijskog turizma obično se provodi skijanje, skijaško trčanje, klizanje, sportske igre na snijegu i ledu i druge (Škorić, 2012).

5.2.2. Ljetni sportsko – rekreacijski turizam

Ljetni sportsko-rekreacijski turizam provodi se na moru, u planinama, na rijekama, jezerima i slično, a aktivnosti koje se u sklopu njega nude su npr. šetnje, trčanje, planinarenje, sportovi na vodi, sportske igre, golf, tenis, jahanje (prema Trstenjak, Gergić, 2012.).

Sportsko-rekreacijski sadržaji, da bi bili ostvareni, zahtijevaju i ispunjenje određenih preduvjeta. Turistička odredišta koja nude sportsko-rekreacijske sadržaje moraju imati osigurane sportske objekte u kojima će se te sportske aktivnosti odvijati. To se odnosi na sportske centre otvorenog i zatvorenog tipa, sportske terene, igrališta, teretane, dvorane i slično. Bitan segment u organiziranju sportsko-rekreativnih sadržaja su i sportski djelatnici koji, kao stručnjaci i animatori odnosno organizatori slobodnog vremena, nadgledaju i vode sportske aktivnosti.

5.3. Uloga sportske rekreacije u turističkoj ponudi

Svjetska turistička ponuda obiluje raznoraznim sadržajima svakojakog karaktera. Dok se još u ne tako davnoj prošlosti pod godišnjim odmorom smatrao odlazak na more, suvremeno doba traži nove aktivnosti pomoću kojih bi se privuklo turiste u određenu destinaciju. Razlikuje se čitav niz oblika turizma, od gastro-turizma, kulturno-tradicijskog do seoskog ili avanturističkog.

Potreba za kretanjem svakodnevna je ljudska potreba. Sve više ljudi svakodnevno se odlučuje baviti nekom tjelesnom aktivnošću u slobodno vrijeme (šetnje, trčanje,

teretana). Sportska aktivnost stoga postaje i mogućnost provođenja slobodnog vremena tijekom odmora pa je kao takva uvrštena i u turističku ponudu (Andrijašević, 2012.)

Turističke su agencije također prepoznale važnost i ulogu sporta u svakodnevnom životu. Različite sportske manifestacije postale su sastavni dio njihove turističke ponude. Svjetska prvenstva u različitim sportovima, međunarodna natjecanja ili olimpijske igre postale su predmet interesa mnogobrojnih turista pa sport takvom, suvremenom tipu turista postaje glavni motiv za putovanje. Pritom turist ne mora biti aktivan sudionik (sportaš – natjecatelj) te manifestacije, već može i pasivno sudjelovati u njoj kao gledatelj. Isto tako, sport je ovdje dominantni motiv, ali takvom turistu se u vrijeme neodržavanja sportske manifestacije predlažu i druge mogućnosti provođenja slobodnog vremena, npr. upoznavanje povijesti destinacije u kojoj se nalazi i slično pa tu imamo i ispreplitanje različitih oblika turizma.

Istraživanja turističke potražnje upućuju na to da sport postaje sve češći motiv putovanja te ga je stoga poželjno uvrstiti u turističku ponudu. Sportski turizam, ipak, kao relativno nov oblik turizma, u potpunosti još nije razvijen, odnosno, njegov pravi procvat očekuje se u desetljećima koja slijede.

5.4. Ponuda sportsko-rekreacijskih sadržaja u turizmu Hrvatske

U Hrvatskoj se, u skladu sa svjetskim trendovima, povećava broj turista koji osim radi odmora i mora, traže i aktivan odmor te zabavu, nova iskustva i doživljaje. Osnovni motiv dolaska turista je i dalje odmor i relaksacija na moru, dok su ostali motivi, kao kulturne znamenitosti i sportske aktivnosti, još uvijek neiskorišteni potencijal.

Suvremeni turisti traže sadržajni odmor – više se posvećuje pažnja tome kako provesti odmor, a manju ulogu ima odabir destinacije, iako je i to presudan faktor. 2007. godine provedeno je TOMAS⁶ istraživanje pomoću kojeg je uspoređena hrvatska turistička ponuda sa zemljama u kojima su turisti najčešće provodili odmor (u 2007. godini to su bile države: Portugal, Španjolska, Francuska, Italija, Slovenija, Grčka, Turska i Bugarska). Rezultati pokazuju kako su prednosti hrvatskog turističkog proizvoda klima, ljepota krajolika i sigurnost u zemlji, ekološka očuvanost, gostoljubivost i čistoća mjesta, a važan je rezultat da se Hrvatska u usporedbi s konkurencijom bolje ocjenjuje i

---

[6] Preuzeto s internetske stranice http://www.iztg.hr/UserFiles/Pdf/Tomas/2007_Tomas-Ljeto_2007.pdf.

u kvaliteti ugostiteljske ponude. Nedostaci naše turističke ponude su kvaliteta informacija i prezentacija kulturne baštine te mogućnosti za zabavu, sport, rekreaciju i kupnju.

Hrvatska posjeduje vrijedne turističke resurse i sportske objekte. Bogatstvo kulturne i povijesne baštine, prirodne atrakcije, posebno obala s otocima i povoljnom klimom, kao i blizina glavnih europskih središta pridonijeli su tome da se Hrvatska danas prepoznaje kao privlačna turistička destinacija.

Sportsko-rekreacijski turizam u Hrvatskoj djelomično je već razvijen, no nije u skladu s turističkom potražnjom: strani turisti smatraju da nedostaje sportsko-rekreacijskih sadržaja. Prvi objekti u funkciji sportsko-rekreacijske ponude u turizmu za potrebe gostiju, u Hrvatskoj su izgrađeni još 1966. godine u Baškoj na otoku Krku i u Crikvenici (mini golf, stolni tenis, pikado, viseća kuglana). Zimski sportsko-rekreacijski turizam nedovoljno je razvijen. U planinskim dijelovima Hrvatske postoje prirodni i drugi uvjeti (potrebna infrastruktura i objekti) za planinarstvo, skijanje i neke druge zimske sportove (sanjkanje, skijaško trčanje i sl.), osobito na planinskim masivima Velebita, Gorskog kotara te Medvednice. Smještajne kapacitete trebalo bi poboljšati, izgraditi kvalitetnije prometnice te sportsko-rekreacijske objekte i sadržaje (urediti skijaške staze te uvesti i druge sportske sadržaje). Razvoju tzv. skijaškog turizma osobito pogoduju vrhunska skijaška postignuća Janice i Ivice Kostelića koji su svojim rezultatima proslavili Hrvatsku u svijetu. Različitim sportskim manifestacijama (npr. Snježna kraljica na Sljmenu) moguće je, uz domaće, privući i inozemne goste u zimske sportske centre.

U Hrvatskoj je više razvijen ljetni sportsko-rekreacijski turizam. Diljem jadranske obale postoji više od 1 000 teniskih terena, ali samo nekoliko teniskih dvorana koje pružaju mogućnosti za održavanje turnira i igranje tenisa tijekom cijele godine. Izgradnja teniskih dvorana, kao i pratećih sportskih sadržaja, omogućila bi potpunije iskorištavanje turističkih kapaciteta.

Hrvatska ima prirodne potencijale za razvoj vrlo raznolike ponude sportskog turizma, kao što su: rafting, kajak, kanu, brdski biciklizam, ronjenje, let balonima, planinarenje, slobodno penjanje itd. (Trstenjak, Gergić, 2012; Mesarić, Golub, 2012; Ivić, 2012; Novosel, Sabol, 2012).

Što se tiče sadržaja ponude u koju spadaju zabava, sport, rekreacija i kupovina, red je na lokalnim vlastima da poduzmu određene korake. Izgradnjom rekreacijskih zona i

sportskih sadržaja doprinijelo bi se turističkoj ponudi tokom čitave godine, a ne samo u ljetnim mjesecima, kao što je još uvijek slučaj kod nas.

6. ANALIZA STANJA I PREDUVJETI DALJNJEG RAZVOJA SPORTSKE REKREACIJE U TURIZMU RH NA PRIMJERU MEĐIMURSKJE ŽUPANIJE

6.1. Analiza ponude

Međimurska županija posljednjih desetak godina doživljava turistički procvat. Potvrđuju to i statistički podaci koji Međimursku županiju svrstavaju u sam vrh po stopi rasta turističkog proizvoda.

Tablica 4. Prosječne stope rasta turizma u Republici Hrvatskoj i Regiji Sjever (2003.-2008.)

	prosječan rast broja turista	prosječan rast broja noćenja
Međimurska županija	36,82%	28,25%
Varaždinska županija	1,46%	-0,72%
Zagrebačka županija	10,36%	9,95%
Krapinsko-zagorska ž.	9,36%	5,89%
Koprivničko-križevačka ž.	8,48%	0,52%
Ukupno regija Sjever RH	9,71%	5,44%
Republika Hrvatska	4,87%	4,13%

Izvor: Čakra. „Analiza potencijala za razvoj kongresnog turizma u gradu Čakovcu“, 2009.

Međimurje postupno gradi poziciju privlačne turističke destinacije s raznolikom turističkom ponudom, od tematski različitih izleta motiviranih gastronomijom do

složenih turističkih paketa aktivnog odmora i zdravlja. Radi daljnjeg unapređenja tržišne ponude, Međimurska županija je pristupila izradi Strateškog marketing plana turizma za razdoblje od 2014.-2020. godine⁷.

Turizam je gospodarska djelatnost s dugom tradicijom u Međimurskoj županiji, ali su osjetniji pomaci u njegovu razvitku ostvareni tek posljednjih desetak godina. Danas se brojni međimurski turistički potencijali sve više koriste i komercijaliziraju.

Turistički potencijal Međimurske županije temelji se na prirodnoj i kulturnoj baštini, povijesti kraja i baroknoj prošlosti, različitim turističkim stazama, cestama i putevima, manifestacijama i gastro ponudama. Što se tiče sportsko-rekreacijske turističke ponude, Međimurje nudi različite sadržaje, a u budućnosti se planiraju i daljnja ulaganja. Trenutno u sportsko-rekreacijskom smislu Međimurska županija raspolaže sa sljedećim sportsko-rekreacijskim objektima:

- SRC Mladost (Čakovec) obuhvaća nogometni stadion s atletskom stazom koji se koristi uglavnom za održavanje nogometnih utakmica. U sklopu objekta nalazi se kuglana, a odvojene kompleks čine prostori gradskih bazena s pet zatvorenih bazena, streljana i gimnastička dvorana Macanov dom.
- Nacionalni gimnastički centar ATON (Nedelišće) koji u svom sastavu ima sportsku dvoranu sa 1400 mjesta, gimnastičku dvoranu te fitness i wellness centar.
- Zračna luka Pribislavec koji u ponudi ima panoramske letove tzv. ultralakim jedrilicama te Zmajarski klub Rode (Prelog) koji je osnovan 1996. godine željom entuzijasta za pokretanjem zmajarstva u Međimurju. Tada je ZK „Rode“ bio jedan od prvih klubova s manjim letjelištem u Hrvatskoj. Danas klub broji 30-tak aktivnih članova, a može se pohvaliti i sa 20-tak aktivnih pilota.⁸
- Rekreacijski centar DG Sport (Prelog) koji ima sportsku dvoranu za rukomet, odbojku, badminton i/ili stolni tenis, te vanjske terene za tenis i mali nogomet.

---

[7] Strateški marketing plan turizma Međimurske županije 2014-2020 dostupan je na internetskoj stranici http://medjimurska-zupanija.hr/wp-content/uploads/2014/12/Strateski_marketing_plan_turizma__MZ_do_2020.pdf .

[8] Preuzeto sa <http://www.odmorumedjimurju.com/objekti/rode.htm> (12.09.2015.)

- Karting centar Blažon (Belica) s nacionalno licenciranom stazom. Osim utrka profesionalaca, organiziraju se i tzv. hobby utrke.
- Speedway stadion (Donji Kraljevec) koji je poznat po organizacijama međunarodnih utrka.
- Adrenalinski centar ACCREDO (Lopatinec) gdje se organizira paintball, streličarstvo, penjanje po stijeni.
- Golf igralište u Svetom Martinu - to je rekreativni teren s 9 rupa

Na području Međimurske županije djeluje devet turističkih agencija, od kojih se Agencija *Etno art travel* ističe kao organizator velikog broja programa boravka (oko 45) iz domena eno-gastro, kulturnog, aktivnog sportsko-rekreacijskog, wellness i zdravstvenog odmora koji se nude na web portalu www.visitmedimurje.com.

6.2. Geografski i klimatski preduvjeti

Međimurje, odnosno Međimurska županija nalazi se na samom sjeveru Republike Hrvatske. Omeđeno je rijekama Murom i Dravom - zato ima povijesni naziv *Insula intra Dravum et Muram*. Graniči s državama Mađarskom i Slovenijom, odnosno s Koprivničko-križevačkom i Varaždinskom županijom. Klima je kontinentalna s vrućim ljetima često popraćena olujama, te u pravilu veoma oštrim zimama.

Slika 12: Karta Međimurja

Izvor: <http://slobodni.net/t2055/> (12.09.2015.)

Prostire se na oko 730 km² što je čini najmanjom županijom u Hrvatskoj, no sa oko 113 000 stanovnika najgušće je naseljena županija u našoj domovini (156 stanovnika/km²). Sastoji se od dvije morfološke cjeline: brežuljkastog gornjeg i nizinskog (ravničarskog) donjeg Međimurja. Upravo ova geografska raznolikost pruža veliku mogućnost za razvoj različitih oblika turizma, od zdravstvenog do sportsko-rekreacijskog. Teritorijalno je Međimurska županija podijeljena u tri grada i 22 općine. Čakovec (oko 27.104 stanovnika) je upravno, kulturno i gospodarsko središte Županije te uz Prelog i općine na osi Mursko Središće – Čakovec predstavlja najrazvijeniji dio Županije (Purić Hranjec, 2006).

6.3. Prometni preduvjeti

Međimurje ima povoljan geografsko-prometni smještaj. Povezuje zemlje srednje Europe (Mađarsku, Austriju, Poljsku, Češku) s trgovačkim lukama i turističkim mjestima na obali. Nalazi se u radijusu od 300 kilometara od četiri europska glavna grada - Zagreba, Ljubljane, Budimpešte i Beča. Kao raskršće puteva u svim smjerovima Međimurje djeluje dinamično i otvoreno. Moderne komunikacije omogućuju brz i siguran prijenos informacija te razmjenu ideja s ostatkom svijeta. Međimurje je među prvima u Hrvatskoj imalo željezničku prugu. U Kotoribi je izgrađena prva zgrada željezničke postaje. Dio željezničke pruge u smjeru Budimpešta - Trst koji prolazi kroz Međimurje izgrađen je 1860. godine. Druga je linija, u smjeru sjever-jug izgrađena 1889.godine povezujući Čakovec i Mursko Središće. Čakovec se nalazi na magistralnoj željezničkoj pruzi 1. ranga, a međunarodne zračne luke Zagreb i Maribor (SLO) udaljene su za transfer prihvatljivih stotinjak kilometara. Mostovi povezuju rijekama odvojena područja, dok su međimurska mjesta povezana gradskim i prigradskim prometom sa središtem Županije. Suvremena autocesta povezuje granični prijelaz Goričan s Mađarskom i Jadranom. Prema procjenama autocestom A4, koja je dio međunarodnog pravca Budimpešta-Rijeka i prolazi kroz Međimurje, godišnje proizlazi oko 3-4 milijuna putnika u tranzitu.⁹

---

[9] Preuzeto sa http://www.igh.hr/upload/tbl_projekti/pps-zagreba-sazetak_143339.pdf

Slika 13: Autocesta A4

Izvor: https://hr.wikipedia.org/wiki/Autocesta_A4 (10.09.2015.)

6.4. Analiza potražnje

Vodeći motivi dolaska u Međimurje su zdravstveni turizam te sastanci i stručni skupovi. Međimurska vinska cesta, gastronomija te lokaliteti poput termi Sv. Martin, prepoznatljiv su simbol međimurske turističke ponude. Međimurje radi i na uvođenju na tržište drugih turističkih proizvoda, kao što su eno gastronomija i sport i rekreacija (prema Purić Hranjec 2006; Breslauer, 2012).

S ciljem ispitivanja zadovoljstva ponudom sportsko rekreacijskih sadržaja Međimurske županije te stavova o ulozi sportske rekreacije u turizmu, provedeno je ispitivanje anketnim upitnikom na društvenoj mreži.

6.4.1. Metode rada

6.4.1.1. Uzorak ispitanika

U ispitivanju je ukupno sudjelovalo 112 ispitanika. U tablicama (Tablica 4., 5. i 6.) prikazana je struktura ispitanika u odnosu na dob, spol i zaposlenost. Većina ispitanika su muškog roda, najčešće u dobi od 21 do 27 godine te zaposleni (47,3%) ili studenti (36,6%).

Tablica 5. Struktura ispitanika po spolu

Varijable	Spol	
	M	Ž
f	69	43
%	61,6	38,4

Tablica 6. Struktura ispitanika po dobi

Varijable	Dob u godinama				
	≤14	15-20	21-27	28-40	40≤
f	0	27	62	14	9
%	0	24,1	55,4	12,5	8

Tablica 7. Struktura ispitanika po zaposlenosti

Varijable	Zaposlenost				
	Učenik	Student	Zaposlen	Nezaposlen	Umirovljenik
f	7	41	53	11	0
%	6,3	36,6	47,3	9,8	0

6.4.1.2. Instrument istraživanja

Za potrebe ispitivanja kreiran je Upitnik koji se sastoji od 19 pitanja, od kojih su se u prva tri tražili podaci o spolu, dobi i zaposlenosti ispitanika. Preostalih 16 pitanja odnosilo se na stav o sportu i važnosti tjelesnog vježbanja, učestalost bavljenja sportskim aktivnostima i izborom vrste i oblika aktivnosti, spremnost i motivaciju na putovanje u turističko odredište s ciljem bavljenja sportskom aktivnosti, poznavanje i zadovoljstvo ponudom sportsko-rekreativnih sadržaja u turističkim objektima u Međimurju te na izbor dodatnih sportsko-rekreativnih sadržaja u turističkoj ponudi. Pitanja (17) su bila višestrukog izbora, dok su dva pitanja nudila mogućnost slobodnog odgovora.

6.4.1.3. Postupak istraživanja

Ispitivanje je provedeno putem društvene mreže.

6.4.1.4. Metode obrade podataka

Podaci su obrađeni računalnim programom SPSS 20. Utvrđeni su deskriptivni pokazatelji i vrijednosti rang korelacija među pojedinim varijablama.

6.4.2. Rezultati i rasprava

U pitanju koje se odnosilo na mišljenje ispitanika o sportu (Tablica 7.), odgovori su podijeljeni u dvije kategorije – 51,8% ispitanika ga smatra korisnim segmentom društva, dok 47,3% ispitanika sport smatraju stilom života.

Tablica 8. Odgovori na pitanje *Vaše mišljenje o sportu*

Za Vas je sport:	%
Koristan segment društva	51,8
Nepotrebna društvena pojava	0
Stil života	47,3
Nemam mišljenje	0,9

I iz odgovora na sljedeće pitanje (Tablica 8.) vidljiv je pozitivan stav prema sportu i tjelesnom vježbanju kojim se bavi ukupno 92% ispitanika (35,7% ponekad).

Tablica 9. Odgovori na pitanje *Bavite li se nekom sportskom aktivnošću?*

Bavljenje sportom	%
da	56,3
ne	8
ponekad	35,7

Gotovo polovina ispitanika je član neke udruge, s time da je nađena statistički značajna razlika u odnosu na spol ($\rho = 0,408$; $p < 0,000$), pri čemu su žene rjeđe članovi.

Tablica 10. Odgovori na pitanje *Jeste li učlanjeni u neki sportski klub ili udrugu?*

Članstvo u udrugama	%
da	49,1
ne	50,9

U odnosu na oblik (pojedinačno ili grupno/ekipno) također postoji statistički značajna razlika ($p = 0,391$; $p < 0,000$) između preferiranog oblika – žene više vole pojedinačne, a muškarci grupne ili ekipne aktivnosti. U tablici (Tablica 10.) prikazani su rezultati iz kojih je vidljivo da većina ispitanika preferira grupne ili ekipne aktivnosti.

Tablica 11. Odgovori na pitanje *Koji oblik sportske aktivnosti preferirate?*

Oblik aktivnosti	%
pojedinačno	36,6
ekipno, grupno	63,4

U tablici 12. prikazan je izbor omiljenih sportskih aktivnosti ispitanika. Polovina ispitanika odlučuje se za trčanje, dok su na drugom i trećem mjestu teretana i nogomet. Rezultati u određenoj mjeri odgovaraju rezultatima istraživanja ¹⁰ koje je provela Coca-Cola HBC Hrvatska u suradnji s Kineziološkim fakultetom pokazuje da je omiljena aktivnost Hrvata hodanje (62% ispitanika), dok se petina aktivnih bavi trčanjem, 38% biciklizmom, a 21% igre loptom.

[10] Preuzeto s internetske stranice <http://www.adrenalin.hr/kopno/sport-rekreacija/istrazivanje-o-sportsko-rekreacijskim-navikama/>

Tablica 12. Odgovori na pitanje *Koje su Vaše omiljene sportske aktivnosti?*

Omiljena aktivnost	%
Trčanje	50
Teretana	14,3
Odbojka	8,9
Nogomet	13,4
Rukomet	1,8
Košarka	3,6
Rolanje	3,6
Biciklizam	1,8
Plivanje	0,9
Borilački sportovi	1,8

Premda se veliki broj ispitanika bavi nekom sportskom aktivnosti, svakodnevno to čini 17,9%, a 3-4 puta tjedno 41,1% (Tablica 13.) Rezultati su bolji od prosjeka prema istraživanju provedenom u Europskoj uniji 2005.¹¹ Tamo je dobiven podatak da se 17% ispitanika sportom bavi tri puta tjedno, a 38% jednom tjedno.

Tablica 13. Odgovori na pitanje *Koliko puta tjedno se bavite nekom sportskom aktivnošću?*

Učestalost	%
1 – 2 tjedno	33,9

[11] Preuzeto s internetske stranice http://ec.europa.eu/health/ph_determinants/life_style/nutrition/platform/docs/ev20050525_rd02_en.pdf

3 – 4 tjedno	41,1
svakodnevno	17,9
Ne bavim se uopće	7,1

Zanimljivi su i rezultati odgovora na pitanje *Osjećate li se ispunjeno i bolje tijekom i nakon bavljenja nekom sportskom aktivnošću?* Velika većina ispitanika odgovara potvrdno (Tablica 14.) što ide u prilog stavovima o važnosti i značaju tjelesnog vježbanja za zdravlje, ali i zadovoljstvo ljudi.

Tablica 14. Odgovori na pitanje *Osjećate li se ispunjeno i bolje tijekom i nakon bavljenja nekom sportskom aktivnošću?*

Osjećaj	%
da	93,8
ne	6,2

Velik broj ispitanika vidi vezu između „zdravog tijela“ i „zdravog duha“ (Tablica 15.), dok približno dvije trećine ispitanika navode da im je dostupnost sadržaja faktor koji odlučuje o učestalosti njihova bavljenja sportskim aktivnostima. I tu se uočava statistički značajna razlika između muškaraca i žena – žene više ističu važnost dostupnosti sadržaja ($p = 0,189$; $p < 0,046$).

Tablica 15. Odgovori na pitanje: *Slažete li se s izrekom „U zdravom tijelu zdrav duh“?*

Izreka	%
da	91,1
ne	8,9

Tablica 16. Biste li se češće bavili nekom sportskom aktivnošću da su Vam sadržaji dostupniji?

Bavili bi se aktivnošću ukoliko bi bila dostupnija	%
da	78,6
ne	21,4

Manji broj ispitanika putuje u neko turističko odredište s ciljem bavljenja sportom i to češće muškarci ($\rho = 0,215$; $p < 0,023$) i ispitanici koji učestalije vježbaju ($\rho = 0,224$; $p < 0,018$).

Tablica 17. Putujete li u neki sportsko-turistički centar motivirani bavljenjem sportom?

Putuju motivirani bavljenjem sportom	%
da	25,9
ne	74,1

Djelomično (59,8%) i potpuno (22,3%) upoznati s sportsko-turističkom ponudom u Međimurskoj županiji je 82,1% ispitanika (Tablica 18.) Zanimljiva je statistička značajnost povezanosti sa sljedećim pitanjem (Tablica 19.) koja pokazuje da su zadovoljniji ponudom oni koji je i bolje poznaju ($\rho = 0,318$; $p < 0,001$). To je dobar pokazatelj sportskim i turističkim djelatnicima koliko je važna informiranost potencijalnih korisnika.

Tablica 18. Da li ste upoznati sa sportsko-turističkom ponudom u Međimurskoj županiji?

Poznavanje sportsko-turističke ponude	%
da	22,3
ne	17,9
djelomično	59,8

Tablica 19. Da li ste zadovoljni s ponudom?

Zadovoljstvo ponudom	%
da	20,5
ne	25
djelomično	54,5

Velika većina ispitanika smatra sportsko-rekreacijsku ponudu bitnim čimbenikom cjelokupne turističke ponude, te vidi značajnu ulogu Vlade u određivanju uloge sporta u turizmu (Tablica 20. i 21.).

Tablica 20. Da li smatrate da je sportsko-rekreacijska ponuda bitan čimbenik cjelokupne turističke ponude?

Sportsko-rekreacijska ponuda bitan čimbenik	%
da	90,7
ne	9,3

Tablica 21. Smatrate li da bi Vlada trebala uložiti više napora u izradi jasnog strateškog plana kojim bi se definirala uloga sporta u turističkoj ponudi?

Vlada treba izraditi strateški plan i odrediti ulogu sporta u turističkoj ponudi	%
da	89,3
ne	10,7

Motivacija za određeno turističko središte bi porasla kod 70,5% ispitanika ukoliko bi ponuda sadržavala sportsko-rekreacijske sadržaje prema njihovim interesima (Tablica 22.) s time da se za to češće odlučuju ispitanici koji i putuju s ciljem bavljenja sportskim aktivnostima ($\rho = 0,203$; $p < 0,032$).

Tablica 22. Da li bi Vam motivacija za određeno turističko središte porasla ukoliko bi ponuda sadržavala sportsko-rekreacijske sadržaje prema Vašim interesima?

Motivacija bi porasla uz odabrane sadržaje	%
da	70,5
ne	29,5

U tablici 23. prikazani su prijedlozi ispitanika za sportske aktivnosti koje bi uveli u turističke centre. Najveći broj ispitanika (18,8%) odlučuje se za tzv. adrenalinske aktivnosti među koje nabrajaju penjanje na stijene, paintball, adrenalinski park. Pretpostavka je da se to može dovesti u vezu s dobnom strukturom ispitanika. Postoji velika raspršenost u odgovorima, no češće se javljaju tenis (tenis, stolni tenis, badminton i speedminton), fitness (teretana, aerobic, crossfit) i ekipni sportovi (rukomet, nogomet i sl.). Relativno velik broj odgovora uvrštenih u kategoriju „bez odgovora“ odnose se na neadekvatne odgovore (npr. spavanje) i nedostatak prijedloga.

Tablica 23. Koje bi još sportsko-rekreacijske aktivnosti uveli u postojeće turističke centre?

Sportsko-rekreacijska aktivnost	f	%
Adrenalinski sportovi (adrenalinski park)	21	18,8
Ples	5	4,5
triatlon	4	3,6
biciklizam	4	3,6
Tenis, stolni tenis, badminton	14	11,5
Golf, mini golf	7	6,3
Fitness, teretana, crossfit, aerobik	9	8,0
Ekipni sportovi (rukomet, nogomet, košarka, ragbi, basketball, graničari)	8	7,1
Plivanje, skokovi u vodu	5	4,5
jahanje	5	4,5
streličarstvo	3	2,7
Borilački sportovi	4	3,6
joga	2	1,8
Trčanje, hodanje	6	5,4
Klizanje	2	1,8
rolanje	1	1,2
Bez odgovora	12	9,8

6.5. Zaključak istraživanja

Rezultati provedene ankete u skladu su s trenutnim stanjem u Hrvatskoj. Rezultati pokazuju da raste svijest o potrebi svakodnevnog bavljenja sportskom aktivnošću, ali i da je trenutna ponuda sportsko-rekreacijskih sadržaja nezadovoljavajuća. Također, prepoznata je važnost sportsko-rekreacijske ponude u turizmu, ali i značajno naglašena potreba da se u razvijanje iste uključi Vlada Republike Hrvatske.

Kada se uzme u obzir da je više od 90% ispitanika koji su sudjelovali u anketi s područja Međimurske županije prijedlozi sportsko – rekreativnih sadržaja mogu se definirati na temelju saznanja o trenutnoj ponudi te potencijalnoj perspektivi razvoja koju Međimurska županija posjeduje.

Nevenka Breslauer (2012)., navodi kako bi provedbom aktivnosti, turistički, sportski i sportsko-rekreativni proizvodi na otvorenom i u sportskim objektima postali konkurentni proizvodima drugih regija i destinacija u području sportsko-rekreativnih sadržaja.

Potrebno je uložiti u sljedeće objekte i sadržaje: uređenje i proširenje lovnih i ribolovnih područja, staza za pješaćenje, hodanje, trčanje te jahačkih staza, trim staza i dr.

Nadalje, potrebno je investirati u teniske terene, wellness centre, golf terene, poligone za adrenalinske parkove (quad staze, umjetne stijene za penjanje, bungee jumping i dr.)

Činjenice koje se navode gotovo su identične željama ispitanika koji su najvećoj mjeri naveli trčanje kao potrebu koju upražnjavaju nekoliko puta tjedne te ih je velika većina iskazala želju za adrenalinskim parkom kao sportsko-rekreativnim sadržajem kojeg zasad na području Međimurja.

---

7. ZAKLJUČAK

Redovito i pravilno vježbanje pomaže očuvanju zdravlja, sprječava razvoj mnogih bolesti te daje osjećaj ispunjenosti i pozitivnog raspoloženja. Svakodnevna sportska aktivnost pridonosi vitalnosti života i sadržajnijem i kvalitetnijem načinu života.

Danas se sportskom rekreacijom u Hrvatskoj, prema procjeni Hrvatskog saveza sportske rekreacije, bavi (stalno ili povremeno) oko 400 000 građana. U usporedbi s razvijenim zapadnoeuropskim zemljama taj podatak aktivnih sudionika značajno zaostaje zbog niskog ekonomskog standarda stanovništva, nedostatka sportskih objekata, opreme, sportskih centara te nedostatnog sustava financiranja sportskih organizacija i stručnih kadrova.

Strani turisti koji dolaze u Hrvatsku na ljetovanje sve češće traže destinacije koje nude različite tematske sadržaje. Zato je nužno razviti dopunske sadržaje u destinaciji, kako bi se obogatila turistička ponuda. Pri tome je važno sudjelovanje i međusobna suradnja svih, od lokalnog stanovništva do državnih vlasti. Dodatni sadržaji su jedan od preduvjeta za veću iskorištenost kapaciteta, povećanje prosječne potrošnje turista i za produženje sezone.

Hrvatska ima mnoštvo neiskorištenih potencijala koji bi mogli obogatiti turističku ponudu, npr. razna arheološka nalazišta, muzeji, prirodni parkovi, golf tereni, izvorna gastronomska ponuda i slično. Pri iskorištavanju ovih potencijala važno ih je kvalitetno prezentirati. Razvojem takvih posebnih oblika turizma, omogućilo bi se produženje turističke sezone i razvoj turizma u slabije razvijenim područjima.

Analiza prirodnih, klimatskih, sportsko-rekreacijskih i drugih turističkih resursa pokazuje da Hrvatska ima iznimne uvjete za razvoj različitih oblika sporta i rekreacije u turizmu, jer sportska se aktivnost danas smatra svakodnevnom ljudskom potrebom. Međutim, za budućnost sportskog turizma u Hrvatskoj potrebno je osuvremeniti zastarjelu ponudu novim sportskim objektima i sadržajima prema suvremenim zahtjevima turističke potražnje, a kvalitetu sportsko-rekreacijske ponude obogatiti novim sportsko-rekreacijskim programima. Iskustva mnogih turističkih zemalja pokazuju da su ulaganja u ovaj oblik turizma kvalitetna i isplativa investicija.

---

8. LITERATURA

1. **Andrijašević, M.** (2010.): Kineziološka rekreacija, Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb;
2. **Andrijašević, M.(ur)** (2007.): Sport za sve u funkciji unapređenja kvalitete života, Zbornik radova Međunarodne konferencije, Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb;
3. **Andrijašević M.** (2012.): Sportsko – rekreacijski programi u turističkoj ponudi Hrvatske, u: Zbornik radova 2. međunarodne konferencije o menadžmentu u turizmu i sportu: Stanje i mogućnosti zdravstvenog i sportsko – rekreacijskog turizma, Sveti Martin na Muri, str. 143-151;
4. **Bartoluci, M.** (2003.): Ekonomika i menadžment sporta, Zagreb, Informator;
5. **Bartoluci, M., N.Čavlek i sur.** (2007.): Turizam i sport: razvojni aspekti, Zagreb, Školska knjiga;
6. **Bartoluci, M. i Škorić, S.** (2007.). Razvoj sportskog turizma u Hrvatskoj, u: M. Bartoluci, N. Čavlek i suradnici: Turizam i sport – *razvojni aspekti*, str. 102-118;
7. **Bartoluci, M. i Škorić, S.** (2011.): Sportska rekreacija u Republici Hrvatskoj – „jučer-danas-sutra“, u: Sport za sve: glasnik Hrvatskog saveza sportske rekreacije, 66, 3-6;
8. **Beech J., Chadwick, S.** (ur.) (2010.): Sportski menadžment, Zagreb, Gospodarska misao;
9. **Breslauer, N.** (2012.): Stanje i mogućnosti razvoja sportsko-rekreacijskog turizma u Međimurju, u: Zbornik radova 2. Međunarodne konferencije o menadžmentu u turizmu i sportu: Stanje i mogućnosti zdravstvenog i sportsko – rekreacijskog turizma, Sveti Martin na Muri, str. 152-161;
10. **Frntić, F.(ur.)** (1991.): Športska rekreacija u Hrvatskoj od 1951. – 1991., Zagreb, Hrvatski savez za športsku rekreaciju;
11. **Hegeduš, I.** (2012.): Razvojni potencijal zdravstvenog i sportsko – rekreacijskog turizma na području grada Preloga, u: Zbornik radova 2.

- međunarodne konferencije o menadžmentu u turizmu i sportu: Stanje i mogućnosti zdravstvenog i sportsko – rekreacijskog turizma, Sveti Martin na Muri, str. 57-60;
12. **Ivić, P.** (2012.): Avanturističko – pustolovni sportovi u razvoju turizma – na primjeru Zadarske županije, u: Zbornik radova 2.međunarodne konferencije o menadžmentu u turizmu i sportu: Stanje i mogućnosti zdravstvenog i sportsko – rekreacijskog turizma, Sveti Martin na Muri, str. 218-222;
  13. **Marušić, M. i Prebežac, D.** (2004.): Istraživanje turističkih tržišta, Zagreb, Adeco;
  14. **Mesarić M., Golub S.** (2012.): Mogućnost outdoor rekreacije u Regionalnom parku Mura – Drava u Međimurskoj županiji, u: Zbornik radova 2. Međunarodne konferencije o menadžmentu u turizmu i sportu: Stanje i mogućnosti zdravstvenog i sportsko – rekreacijskog turizma, Sveti Martin na Muri, str. 231-235;
  15. **Mišigoj – Duraković, M.** (1999.): Tjelesno vježbanje i zdravlje, Zagreb, Grafos;
  16. **Novosel M., Sabol V.** (2012.): Rafting kao sportsko – rekreativna turistička ponuda Međimurja – jučer, danas, sutra, u: Zbornik radova 2. Međunarodne konferencije o menadžmentu u turizmu: Stanje i mogućnosti zdravstvenog i sportsko – rekreacijskog turizma, Sveti Martin na Muri, str. 239-242;
  17. **Pende, H.** (2013.): Hrvatski turizam : upravljanje identitetom, Zagreb, Hrvatska sveučilišna naklada;
  18. **Petrić, L.** (2003.): Osnove turizma, Split, Ekonomski fakultet;
  19. **Purić Hranjec, M. i sur.** (2006): Međimurje – turistički vodič Međimurske županije, Turistička zajednica Međimurske županije, Čakovec;
  20. **Škorić, S.** (2012). Stanje i perspektive razvoja sportsko-rekreacijskog turizma u Republici Hrvatskoj. U N. Breslauer (ur.), u: Zbornik radova 2. međunarodne konferencije o menadžmentu u turizmu i sportu „Stanje i mogućnosti zdravstvenog i sportsko-rekreacijskog turizma, str. 138-142;

21. **Trstenjak M., Gergić A.** (2012.): Postojeći sportsko – rekreacijski sadržaji i mogućnosti uključivanja novih programa, u: Zbornik radova 2. Međunarodne konferencije o menadžmentu u turizmu i sportu: Stanje i mogućnosti zdravstvenog i sportsko – rekreacijskog turizma, Sveti Martin na Muri, str. 257-262
22. Anketni upitnik na temu 'Sportska rekreacija u turizmu'; <http://goo.gl/forms/w5IVBimFu4> (1.9.2015.)
23. Istraživanje 'Health and food' 2006. bavljene sportskom aktivnošću;
24. Prikaz učinaka sportsko rekreacijskih programa na osobe različite životne dobi; http://www.hrks.hr/skole/15_ljetna_skola/7.pdf (1.9.2015.)
25. Prosječne stope rasta turizma u Republici Hrvatskoj i Regiji Sjever; http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2010/SI-1418.pdf (1.9.2015.)
26. Sportska rekreacija danas je nužnost u prevenciji bolesti; <http://www.belupo.hr/Default.aspx?sid=7553> (1.9.2015.)
27. Sportska rekreacija i zdravlje; http://www.dijeta.net/vezbanje_hbomc.htm (1.9.2015.)
28. Stavovi i potrošnja turista u Hrvatskoj; http://www.iztsg.hr/UserFiles/Pdf/Tomas/2007_Tomas-Ljeto_2007.pdf (1.9.2015.)
29. Strateški marketing plan turizma Međimurske županije 2014.-2020.; http://medjimurska-zupanija.hr/wp-content/uploads/2014/12/Strateski_marketing_plan_turizma__MZ_do_2020.pdf (1.9.2015.)
30. Udruga sportske rekreacije „Sport za sve“ Mala Subotica; <http://www.sportzasve.hr/> (1.9.2015.)

9. PRILOZI

Popis slika:

Slika 1: TAFISA, svjetska sportska organizacija 'Sport za sve'.....	6
Slika 2: Sportska rekreacija na ŠRC Mladost u Zagrebu.....	9
Slika 3: Franjo Bučar.....	11
Slika 4: Državna nagrada Franjo Bučar.....	12
Slika 5: Plakat za prvi svesokolski slet održan 1906. u Zagrebu.....	13
Slika 6: Logo Hrvatskog saveza sportske rekreacije <i>Sport za sve</i>	16
Slika 7: Logo Međimurskog saveza sportske rekreacije <i>Sport za sve</i>	17
Slika 8: Sudionice 39. Ožujskih susreta žena.....	18
Slika 9: Poziv za Festival sportske rekreacije na selu.....	19
Slika 10: 9. Festival sportske rekreacije osoba starije životne dobi na Krku.....	20
Slika 11: Sudionice X. Festivala sportske rekreacije žena, studeni 2014, Knin.....	21
Slika 12: Karta Međimurja.....	29
Slika 13: Autocesta A4.....	30

Popis tablica:

Tablica 1: Prikaz učinaka sportsko-rekreacijskih programa na osobe različite životne dobi.....	5
Tablica 2: Broj sportskih udruga i njihovih članova.....	13
Tablica 3: Istraživanje Europske komisije Flash Eurobarometer 370: Attitudes of europeans towards tourism – Razlozi putovanja.....	21
Tablica 4: Prosječne stope rasta turizma u Republici Hrvatskoj i Regiji Sjever (2003.-2008.).....	25
Tablica 5: Struktura ispitanika po spolu.....	30
Tablica 6: Struktura ispitanika po dobi.....	30

Tablica 7: Struktura ispitanika po zaposlenosti.....	30
Tablica 8: Odgovori ispitanika na pitanje: Vaše mišljenje o sportu.....	31
Tablica 9: Da li se redovito bavite nekom sportskom aktivnošću?.....	31
Tablica 10: Jeste li učlanjeni u neki sportski klub ili udrugu?.....	32
Tablica 11: Koji oblik sportsko – rekreacijske aktivnosti preferirate?.....	32
Tablica 12: Koje su Vaše omiljene sportske aktivnosti?.....	33
Tablica 13: Koliko puta tjedno se bavite nekom sportskom aktivnošću?.....	34
Tablica 14: Osjećate li se ispunjeno i bolje tijekom i nakon bavljenja nekom sportskom aktivnošću?.....	35
Tablica 15: Slažete li se izrekom 'U zdravom tijelu zdrav duh'?.....	36
Tablica 16: Biste li se češće bavili nekom sportskom aktivnošću da su Vam sadržaji dostupniji?.....	36
Tablica 17: Putujete li u neki sportsko-turistički centar motivirani bavljenjem sportom?.....	37
Tablica 18: Da li ste upoznati sa sportsko-turističkom ponudom u regiji?.....	37
Tablica 19: Da li ste zadovoljni s ponudom?.....	37
Tablica 20: Da li smatrate da je sportsko-rekreacijska ponuda bitan čimbenik cjelokupne turističke ponude?.....	38
Tablica 21: Smatrate li da bi Vlada trebala uložiti više napora u izradi jasnog strateškog plana kojim bi se definirala uloga sporta u turističkoj ponudi?.....	39
Tablica 22: Da li bi Vam motivacija za određeno turističko središte porasla ukoliko bi ponuda sadržavala sportsko-rekreacijske sadržaje prema Vašim interesima?.....	39
Tablica 23: Koje bi još sportsko-rekreacijske aktivnosti uveli u postojeće turističke centre?.....	40

